

Варто звернути увагу на те, що словозміна власних назв водних об'єктів України може залежати й від впливу діалектного мовлення. Дослідниця З. ТФранко стверджує, що «серед іменникових гідролексем рідко спостерігається варіантність їх парадигматичних груп: твердої і м'якої. Ця варіантність виявляється тільки в плані опозиції: літературного і говіркового. Це, наприклад, у басейні Дніпра літературна форма *Хухра* – історичний варіант і розмовна форма *Хухря* (р. в бас. *Ворскли*)» [6, с. 37].

Вивчати особливості словозміни гідронімів можна завдяки впровадженню когнітивно-комунікативної методики навчання української мови, яка полягає в розвитку вмінь сприймання, відтворення, продукування інформації, формування у свідомості здобувачів освіти мовної панорами світу крізь призму української культури. Найпродуктивнішим способом реалізації когнітивно-комунікативної методики є вправи і завдання когнітивного рівня (пошукова робота, складання діалогів, робота з інформаційно-комунікаційними технологіями), які є основою якісної підготовки фахівця та вдосконалення його професійної мовленнєвої компетенції.

Отже, когнітивно-комунікативний підхід до вивчення словозміни гідронімів сучасної української мови у ВЗО має низку важливих дискусійних проблем і потребує постійного дослідження, різних підходів, нових методів і технологій, адже система словозміни перебуває в безперервному розвитку. Розв'язання розглянутих проблемних аспектів відмінювання гідронімів іменникового типу сприятимуть підвищенню рівня вдосконалення культуромовної компетентності здобувачів вищої освіти.

Бібліографічні посилання:

1. Гідрографічний словник (водойми України). Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ, ІРПНІВ : ВТФ «Перун», 2005. С. 1713–1715.
2. Горпинич В. О. Морфологія української мови. Київ : ВЦ «Академія», 2004. 336 с.
3. Ковтюх С. Л. До проблеми вживання флексії -ей у родовому відмінку множини іменників І відміни. Наукові записки. Серія : Філологічні науки / ред. кол. : О. А. Семенюк [та ін.]. Кропивницький : Видавець Лисенко В. Ф., 2017. Вип. 154. С. 683–690.
4. Ковтюх С. Л. Система чинників для визначення словозмінних парадигм іменників у сучасній українській літературній мові. Граматичний простір сучасної лінгвоукраїністики : науковий збірник Катерині Григорівні Городенській. Інститут української мови НАН України ; упорядн. : Н. Г. Горголюк, Л. М. Колібаба, В. М. Фурса. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2019. С. 85–99. (Серія «Глибини рідної мови...»)
5. Український правопис / Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України; Інститут української мови НАН України. Київ. : Наукова думка, 2019. 288 с.
6. Франко З. Т. Граматична будова українських гідронімів : монографія. Київ : Наукова думка, 1979. 184 с.

Лебідь Дар'я,
магістрантка заочної форми
навчання (спеціальність «Психологія»)
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ЧИННИКІВ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ВИНИКНЕННЯ СИНДРОМУ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ

На сучасному етапі розвитку психологічної науки емоційне вигорання в більшості випадків розглядається в контексті професійного вигорання, визначаючи останнє як «системний феномен, який виникає у відповідь на надмірний стрес», що включає в себе симптоми, які проявляються на різних рівнях:

– емоційному, що може знаходити прояв через роздратованість, відчуття образи або провини, депресію, апатію, пасивність;

– когнітивному, що виражається у складнощах при концентруванні уваги, порушеннях мислення, а також появі нав'язливих думок;

– поведінковому, що може передбачати ігнорування виконання посадових (професійних) обов'язків, обмеження або уникнення комунікації з колегами, вживання психотропних (наркотичних) речовин, спиртних напоїв або тютюнопаління;

– соматичному: поява хронічної втоми, розладів сну, соматичних порушень та інше.

У роботах психологів Т. Зайчикової та Л. Карамушки професійне вигорання розглядається як реакція, що обумовлена мало ефективністю докладених зусиль,

спрямованих на задоволення потреб у сфері професійної зайнятості та може проявлятися у вигляді відмови від активної трудової діяльності на психологічному, фізичному та емоційному рівні. Тобто, відповідно до міркувань дослідниць, професійне вигорання виникає як психофізіологічна реакція на надмірний стрес або невдоволеність потреб у сфері професійної діяльності. Також можна відмітити, що у роботах Т. Зайчикової, Л. Карамушки та Л. Юр'євої професійне вигорання розглядається як реакція на стрес, зумовлений надмірними виробничими та емоційними вимогами у сфері професійної діяльності; трудоголізмом та зневажливим ставленням до інших сфер життєдіяльності й відпочинку.

Досить цікавими, на нашу думку, є висновки, яких у межах свого дисертаційного дослідження дійшла Т. Грубі, визначивши, що професійне вигорання може мати не лише індивідуальну форму, властиву лише для якогось певного працівника, а й колективну.

Таким чином, можемо відмітити, що в українській психології дослідники, так само як і їх зарубіжні колеги та науковці пострадянського простору пов'язували виникнення емоційного вигорання з професійною діяльністю та стресами, які відбуваються у її межах.

Також відмітимо, що у Всесвітній організації здоров'я у якості синонімічних до поняття «виснаження» (англ. «burnout») вживаються такі терміни як: «стрес, пов'язаний з роботою» (англ. «work-related stress»), «професійний стрес» (англ. «occupational stress»), «вигорання на роботі» (англ. «job-burnout»). Розглянемо детальніше.

Під «стресом, пов'язаним з роботою» розуміють реакцію людини на ситуацію, коли до неї як професіонала висувають такі вимоги, які не відповідають її знанням та здібностям і ставлять під сумнів здатність справитися з посадовими обов'язками. «Професійний стрес» визначається як «психологічний стрес, обумовлений тиском у сфері професійної діяльності, який не узгоджується зі знаннями, навичками або очікуваннями людини». «Вигорання на роботі» інтерпретується як «фізіологічна та психологічна реакція на події чи умови, які відбуваються у процесі трудової діяльності та які завдають шкоду здоров'ю і благополуччю працівника».

Розглядаючи проблематику емоційного вигорання не можна оминати увагою той факт, що «вигорання» також включено до Міжнародної класифікації хвороб (МКХ-11) до розділу «Фактори, що впливають на стан здоров'я або звернення в служби охорони здоров'я» як професійне явище, яке не класифікується як захворювання. У МКХ-11 «вигорання» визначається як «синдром, що виник в результаті хронічного стресу на робочому місці, з яким не вдалося успішно впоратися».

Таким чином, виходячи з усього вищезазначеного, під емоційним вигоранням слід розуміти фізичне, емоційне та розумове виснаження, що проявляється у професіях системи «людина-людина» і має три основні складові: емоційну виснаженість, деперсоналізацію, редукцію професійних досягнень.

Бібліографічні посилання:

1. Бойко В.В. Энергия эмоций. СПб.: Питер, 2013. 474 с.
2. Галецька І.І. Особливості емоційного вигорання менеджерів з різним рівнем само актуалізації. Актуальні проблеми психології. Т. 5: Психофізіологія. Психологія праці. Експериментальна психологія. К., 2007. Вип. 6. С. 89-95.
3. Катунин А.П., Бутылко Д.В. Эмоциональное выгорание: сущность и содержание. Молодой ученый. 2020. №18 (308). С. 399-401.